

ŠIAULIŲ UNIVERSITETAS
MENŲ FAKULTETAS
DAILĖS KATEDRA

Neringa Kekytė

Dailės magistrantūros (specializacija – tapyba) studentė

Tapybos darbų kolekcija „juXta“. Jaunimo subkultūros atspindys šiuolaikiniame mene

MAGISTRO DARBAS

Darbo vadovė:
prof. Gražina Arlauskaitė Vingrienė

Darbo recenzentas:
doc. Arūnas Uogintas

Šiauliai, 2014

ŠIAULIAI UNIVERSITY
FACULTY OF ARTS
ART DEPARTMENT

Neringa Kekytė

Master of Fine Arts (specialization - painting) student

Painting collection „juXta“. Reflections of a youth subculture in contemporary art

MASTER'S THESIS

Research adviser:
Prof. Gražina Arlauskaitė Vingrienė
Reviewer:
Assoc. Prof. Arūnas Uogintas

Šiauliai, 2014

**PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO BAIGIAMOJO (BAKALAURO / MAGISTRO)
DARBO SAVARANKIŠKUMĄ**

2014-01-02

Šiauliai

Aš, Šiaulių universiteto (toliau – Universitetas), Menų fakulteto

_____ (programos pavadinimas)

Studentas (-ė) _____,
(vardas, pavardė)

Studentas (-ė) _____,
(vardas, pavardė)

Patvirtinu (patvirtiname), kad įteikiamas baigiamasis darbas (*bakaluro, magistro darbo pavadinimas*):.....

..... yra:

1. Autoriaus (autorių) atliktas savarankiškai ir sąžiningai, jame nėra pateikta kitų autorių medžiagos kaip savos, nenurodant tikrojo šaltinio.
2. Atliktas savarankiškai ir nėra pateiktas kitam kursui šiame ar ankstesniuose semestruose.
3. Nebuvo to paties autoriaus (autorių) naudotas, pristatytas ir gintas kitoje mokymo įstaigoje Lietuvoje ar užsienyje.
4. Yra parašytas remiantis akademinio rašymo principais ir susipažinus su rašto darbų metodiniais nurodymais. Nepateikia nuorodų į kitus darbus, jeigu jų medžiaga nėra naudota darbe.
5. Nėra kitų autorių darbų, jeigu jie nėra nurodyti darbe.
6. Pateiktas visas panaudotos literatūros sąrašas.

Man žinoma, kad už nusirašinėjimą, plagijavimą, kitokį nesąžiningumą ir apgaulinėjimą per atsiskaitymus, atliekant įvairius darbus ir egzaminų sesijos metu baudžiama: neleidžiama perlaikyti egzamino, reikia iš naujo kartoti dalyką (modulį), gali būti šalinama iš Universiteto (dekano teikimu rektoriaus įsakymas).

Neringa Kekytė
(studento vardas, pavardė) (parašas)

**PATVIRTINIMAS APIE ATSAKOMYBĘ UŽ LIETUVIŲ KALBOS
TAISYKLINGUMĄ ATLIKTAME DARBE**

Patvirtinu lietuvių kalbos taisyklingumą atliktame darbe.

Neringa Kekytė
(studento vardas, pavardė) (parašas)

Santrauka

Tapybos darbų kolekcijoje „juXta“ yra nagrinėjama paauglių pankų subkultūra.

Tapybos kolekcijoje siekiau perteikti patirtas, užfiksuotas emocijas, nuo absurdiškos kančios iki euforijos būsenų.

Tapybos darbų kolekcijai sukurti naudojamos skaitmeninės fotografijos, kompiuterinių programų technologijos ir video medžiaga. Remiantis fotografijomis ir video medžiaga, buvo sukurta šešių tapybos darbų kolekcija daugiasluoksnės aliejinės tapybos technika ant kartoninės plokštės, drobės.

Tapybos darbuose naudojami pankų subkultūros ženklai, primityvūs piešiniai, kurie simbolizuoja laisvalaikio praleidimą, saviraiškos forma, perauganti į kultūrinių pastatų išniekinimą. Ekspresyvūs plotai persipina su abstrakčia figūra ir linijos pagalba išlaiko viena kitą. Tapybos darbuose vyrauja skirtingos emocijos - nuo nerviško, ekspresyvaus judesio, absurdiškos kančios iki ekstazės, euforijos ir laisvės pojūčio. Visos šios būsenos pavirsta į spalvinių dėmių ir koloritų žaismą.

Teorija grindžiama G.Mažeikio tekstais „Subkultūrinė teorija ir kairioji kritika“, „Subkultūrinė rezistencija“, „Sex Pistols“ ir „Spektaklio visuomenė“, A.Manstaničiaus „Apie maišto pažadus vartotojų pasaulyje“, egzistencine hedonizmo teorija, pateikiamos kelios anarchizmą apibūdinančios A.Borovojaus, M.Bakunino, Ba Jin citatos .

Šešių tapybos darbų kolekcija „juXta“ – tai žvilgsnis į jauno žmogaus būtį šiuolaikinėje visuomenėje. Kuriant buvo stebima artimiausia aplinka, jauni žmonės, jų egzistencija šiuolaikinėje visuomenėje. Pankų nuotraukos kaip kūrybinės formos objektas buvo koreguojamos kompiuterine programa, emocijos perkeliamos ant drobės ir kartono plokštės, pasitelkiant simbolius, ženklus, ekspresyvias figūrų užuominas. Visą tai formuoja vientisas kompozicijas, išreiškiančias skirtingas būsenas ir emocijas.

Darbo temos problematika padeda atskleisti aktualias socialines šiuolaikinėje visuomenėje egzistuojančio jauno žmogaus problemas.

SUMMARY

A six-piece painting collection “juXta” analyses a teenage punk subculture.

The goal of this collection is to convey the emotion, varying from preposterous suffering to state of euphoria.

Digital photographs, computer programs and video material were used when creating the collection. A six-piece painting collection, based on the photographs and video material, was created using multilayered oil painting technique on carton and canvas.

Symbols of punk subculture and primitive drawings were used in this collection, portraying the leisure activities and means of self-expression, turning into acts of vandalism, i.e. desecration of objects of cultural heritage (in this case – buildings). Expressive areas overlap with abstract figures and sustain each other. Emotions vary from nervous laughter to preposterous suffering to state of euphoria and freedom. All these states are converted into a play of colours and spots.

Theoretical part of the work is based on the texts by G.Mažeikis (*Subkultūrinė teorija ir kairioji kritika, Subkultūrinė rezistencija, „Sex Pistols” ir „Spektaklio visuomenė”*), A.Manstaničius’ *Apie maišto pažadus vartotojų pasaulyje*, as well as existential theory of hedonism. Several quotations by A.Borovoy, M.Bakunin and Ba Jin, supporting the theory of Anarchism, are provided.

A six-piece painting collection “juXta” is a vision of a young person’s existence in the postmodern society. The creative process included observation of the modern environment and young people existence in it. Photographs of teenagers belonging to the punk movement were processed using computer software programs. Caught emotions were conveyed on carton and canvas using symbols, signs and expressive figurative hints, thus forming integral compositions, conveying different states and emotions.

The problem of this research helps to reveal crucial social problems of a young person, existing in a postmodern society.

Turinys

ĮVADAS	7
1. KOLEKCIJOS KONCEPCIJA	10
1.1 Socialinės subkultūrų atsiradimo priežastys.....	10
1.2 Visuomenės kultūros reikšmė paauglių socializacijoje.....	12
1.3 Paauglio socialinės raidos aspektai.....	13
1.4 Pankų subkultūra kaip vartojimas.....	14
2. KŪRYBINIO DARBO EIGA	18
2.1 Darbo temos, idėjos paieškos	18
2.2 KOMPOZICINIAI SPALVINIAI IEŠKOJIMAI.....	22
2.2.3 Fotografijos, kurios mane įkvėpė	22
2.3 Tapybos darbų eksponavimo planas.....	29
3. KOLEKCIJOS „juXta“ ANALIZĖ	30
IŠVADOS	32
LITERATŪROS SĄRAŠAS	33
ILIUSTRACIJŲ SĄRAŠAS	35
PRIEDAI	37
TAPYBOS DARBŲ KOLEKCIJA „juXta“	44
MAGISTRO DARBAS SKAITMENINIAME VARIANTE	50

ĮVADAS

„Reikalingas patirtas išgyvenimas - stiprus, tiesioginis, atviras, apčiuopiamas, harmoningas, nuoširdus, gyvas, ritmiškas¹“. (Robert Motherwell, 1951)

Ši kūrybinių – tapybos darbų kolekcija – tai mano santykio su pankų subkultūros atstovais, patirtos, užfiksuotos akimirkos įspūdis, jo interpretacija.

Visa tai vaizduoti pasirinkau ekspresyvia, brutalia, pop meno forma. Sukauptos paauglių kelerių metų laikotarpio fotografijos bei video medžiaga papildė mano kūrybinius ieškojimus.

Savo kūrybinių darbų kolekciją ir teorinį darbą pavadinau „juXta“.

„juXta“ – tai anglų kalbos žodžio „*juxtaposition*“ trumpinys, kuris reiškia sustatymą šalia, buvimą šalia, sugretinimą. Šis trumpinys paaiškina temą ir jos plėtotę. Pats žodis tartum įgavo naują pavidalą bei tapo pavadinimu. Patį žodį viduryje jungianti didžioji X raidė yra taip pat simbolis, kuris padeda vizualizuoti pasirinktą temą. Du žodžius jungianti X raidė turi kelias reikšmes: tai ir nežinomas, ir mirtis, pavojus, savotiškas užsikodavimo nuo narkotinių medžiagų ženklas. „juXta“ pavadinimą savotiškai pritaikau tam tikrai jaunimo grupei. Stebint besibūriuojanti jaunimėlį prisiminimai tartum atgijo kaip *tada* visa tai buvo „labai svarbu“. Buvimas tokioje aplinkoje savotiškai formavo mane ir mano bendraamžius. Skirtumas tik toks, jog dabar pati studijuoju ir tam tikru „kampu“ galiu stebėti ir toliau besibūriojantį jaunimą. Smagu pamatyti pažįstamą veidą ir tuo pačiu liūdina žinojimas, kad kai kurių tiesiog nebėra, todėl pavadinime yra užakcentuota didžioji X raidė, kuri vizualiai primena ženklą kaip draudžiantįjį, arba tiesiog įspėjimą apie pavojų.

Darbe nagrinėjama problema.

Tapybos kolekcijoje „*juXta*“ nagrinėjama problema – netinkamas jauno žmogaus, paauglio realizavimasis šiuolaikinėje postmodernioje visuomenėje. Noras priklausyti „savaitgalinei“ pankų subkultūrai. Grupė paauglių, kurie netinkamai ir neatsakingai pasirenka savo laisvalaikį ir jį paverčia kasdienybe. Propaguojamas netinkamas elgesys, būdingas išsišokimo požymis, įvairiausių svaigiųjų gėrimų ir narkotinių medžiagų vartojimas. Personažuose atspindi susimastymas, sąstingis ir išsišokimas. Su tokiais vidiniais paauglystės „maištavimais“ ir emocinėmis būsenomis susiduria dauguma paauglių šiandieninėje visuomenėje. Darbai priverčia žiūrovą susimąstyti, prisiminti savo paauglystę. Darbuose išlieka pozityvumas, lengvas, hedonistinis požiūris į gyvenimą.

¹ Dempsey, Amy. *Stiliai, judėjimai ir kryptys: Enciklopedinis moderniojo meno vadovas*. Vilnius: Presvika, 2004 p.188.

Vizualinė darbo problematika – abstrakčių formų susiliejančių į spalvinius plotus, kuriuos apibendrina virpančios linijos, vaizdavimas. Lietuvos dailę užplūdusi abstrakcionizmo banga iš daugelio menininkų kūrybos objektų išstūmė figūrines kompozicijas. Patį žmogų kaip kūrybos objektą atmetė, pasinerdami į spalvinių dėmių ir koloritų žaismą. Išlikęs žmogaus vaizdavimas virto nežymia dėme, stilizuota detale, įsiliejančia į moderniosios dailės visumą.

Darbo aktualumas

Darbo temos problematika padeda atskleisti šiuolaikines paauglių socialines, asmenines ir psichologines aktualijas, jų formavimąsi ir norą priklausyti kuriai nors subkultūrai. Šiuolaikinėje postmodernioje vartotojiškoje visuomenėje tai yra labai dažnas reiškinys. Priklausymas populiariai subkultūrai yra tarsi „garbė“.

Kolekcija „juXta“ skatina pažvelgti į aplinką pankų subkultūrai priklausančio paauglio akimis.

Tapybos darbai atlikti šiuolaikine technika, pasižymintys šiuolaikiniu stiliumi, todėl skatina naujas ir aktualias mintis.

Darbo objektas. Aliejinės šešių tapybos darbų kolekcija „juXta“ paremta ekspresionistine tematika.

Darbo tikslai:

- Išanalizuoti pankų subkultūros sąvokas, bei patirtas emocijas būsenas.
- Sukurti kūrybinę tapybos darbų kolekciją, pagrįsti ją aiškia koncepcija.

Darbo uždaviniai:

- Analizuoti ir sisteminti literatūrinius, vizualius šaltinius.
- Suformuluoti kūrybinio darbo koncepciją.
- Išbandyti kelis kūrybinių darbų technologinius ir kompozicinius variantus.
- Vizualizuoti suformuluotą idėją.

Magistro darbo bazė :

Metodologija

Kuriant tokio pobūdžio kolekciją būtina gilintis į paauglio psichosocialinę raidą, įvairias emocines laisvalaikio būsenas ir tai įtakojančius veiksnius. Todėl kurdama kolekciją ir formuodama darbo koncepciją, remiausi filosofinėmis ir šiuolaikinio meno kūrybinių bazėmis.

Metodika

Darbų kolekcijai realizuoti pasirinkau daugiasluoksnės aliejinės tapybos techniką. Kadangi drobė buvo paruošta, domėjausi drobės užtempimu ant porėmio. Pradinė fotografijų medžiaga buvo atrinkta iš begalės fotografijų, koreguotos kompiuterine programa „*Picasa 3*“, po to tapomi pirminiai sluoksniai. Proceso eigoje naudotos fotografijos tapo tik atspirties tašku, susikaupusių emocijų pagalba tapyba vystėsi toliau.

Strategija

1. Temos ir koncepcijos formulavimas.
2. Darbo tikslų ir uždavinių nustatymas.
3. Literatūrinės ir vizualinės informacijos rinkimas, sisteminimas, analizavimas.
4. Kūrybinis procesas, pasirinktos temos, iškeltų tikslų ir uždavinių realizavimas.
5. Teorinės magistro darbo dalies parengimas.
6. Praktinės – kūrybinės magistrinio darbo dalies įvykdymas.
7. Kūrybinės kolekcijos ekspozicijos ir pristatymo parengimas.

1. KOLEKCIJOS KONCEPCIJA

1.1 Socialinės subkultūrų atsiradimo priežastys

Subkultūra –, tai dominuojanti kultūra, kuri turi savas normas, vertybes ir tikėjimo jomis sistemą.<...> Subkultūros atsiranda, kai panašiose situacijose esantys individai ima suprasti, jog didžioji visuomenės dalis juos apleido, nuo jų atsiribojo.<...> Todėl tokie individai buriasi į grupę, siekdami vienas kitą paremti. Subkultūros egzistuoja visuomenėje, bet ne atskirai nuo jos, todėl subkultūros narių vertybės paprastai skiriasi nuo dominuojančiųjų toje visuomenėje².

„Subkultūrų teorijos atsirado kaip būdas paaiškinti nusikalstamumą tarp žemesnio socialinio sluoksnio vyriškos lyties asmenų, o ypač – prastos reputacijos paauglių gaujų.<...> Jos teigia, kad nusikalstamos subkultūros atsirado kaip atsakas į tam tikras problemas, kurių nespėdžia didžioji visuomenės dalis“³.

Kultūros sąvoka yra „ypač svarbi socializacijai.<...> Atėjęs iš antropologijos (M. Harris, 1998), šis terminas plačiai vartojamas socialiniuose moksluose. Jis apibrėžiamas įvairiai.<...> Tačiau galima pateikti apibendrintą paaiškinimą, kuriam neprieštarautų nei antropologai, nei sociologai. Kultūra yra žmonių nuolat tobulinama gyvenimo sritis, atspindinti jų jausenos, elgsenos, mąstymo būdus.<...> Žmonėms adaptuojantis prie juos supančių (fizinių, gamtinių, socialinių ir kt.) sąlygų, kultūra yra perduodama iš kartos į kartą ir nuolat keičiasi“⁴.

Siekiant suprasti paauglių socializacijos skirtumus, svarbu išsiaiškinti, ką kultūra apima. Ar paaugliui, augančiam izoliuotame kaimelyje, būdinga ta pati kultūra kaip augančiam didmiesčio sąlygomis? Ar paauglio, augančio skurdžioje trobelėje, ir paauglio, augančio prabangiame nuosavame name, kultūra bus ta pati? Žinoma kad skirsis, nors būna ir išimčių. Tačiau dažniausiai skiriasi, nes toje jaunimo grupėje kurią ir nagrinėju buvo tokių atvejų. Prabangioje šeimoje augantis vaikas, paauglys elgiasi dažniausiai kitaip tokioje jaunimo grupėje, dažnai nepritampa ir anksčiau ar vėliau ją palieka.

² Dagilytė Eglė, Subkultūrų teorija : *socialinės atsiradimo priežastys, teoretikai , šiandienos aktualijos*. Bakalauro darbas, Vilnius, 2003 m. 2 psl.

³ Dagilytė Eglė, Subkultūrų teorija : *socialinės atsiradimo priežastys, teoretikai , šiandienos aktualijos*. Bakalauro darbas, Vilnius, 2003 m. 2 psl.

⁴ Juozaitytė. A. *Socializacija ir ugdymas vaikystėje*. V., Petro Ofsetas 2001m.166-173psl.

„Kiekviena visuomenė turi subvisuomenę ir subkultūrą.⁵“ Kaip teigia sociologė I.Luobikienė, „subkultūra - normų ir vertybių sistema, skirianti tam tikros grupės kultūrą nuo visuomenės daugumos kultūros. <...> Kiekviena socialinė bendrija gali turėti savo subkultūrą, kuri neatmesdama bendrosios kultūros tuo pačiu metu turi tam tikrų skirtumų. Pastarieji siejami su tų bendrijų gyvenimo ypatumais" (1998, p. 37)⁶.

Visos kultūros ir subkultūros turi etnocentrizmo požymių. Antropologas M.Harris teigia: „Etnocentrizmas yra tikėjimas, kad savi elgesio modeliai visada esą normalūs, natūralūs, puikūs ir reikšmingi, o svetimi, nes kitokie, yra laukiniai, nežmoniški, bjaurūs ir iracionalūs" (1998, p. 9). „Etnocentrizmas riboja visuomenės raidą, skaido ją. Dažnai sukelia konfliktus ir turi įtakos diskriminacijos protrūkiams“⁷. „juXta“ kolekcijoje vaizduojamų paauglių tarpe tai buvo dažnas reiškinys. Buvo jaučiama nuolatinė baimė, grėsmė būti užpultiems kitų subkultūrinių grupuočių. Pati pamenu šią absurdišką baimę, „juk tai yra neteisinga“. Etnocentrizmas buvo jaučiamas tokiose paauglių subkultūrose kaip „fašistai“. Jie it koks siaubas apsireiškėdavo pankų pauglių aplinkoje, kurioje dažnai būriuodavosi. Liūdina tokie prisiminai, kad tie žmonės save vadinantys „fašistais“ buvo netik paaugliai, jų tarpe buvo ir vyresnių, kurie puldavo „spalvotus“, kitaip atrodančius paauglius. Manau, vieni tiesiog subrendo, kiti „sėdi už grotų“, nes yra visuomenei grėsmingi ir pavojingi piliečiai.

Pasak Gintauto Mažeikio „dėl įvairių iniciacijos ritualų, bendros veiklos savaitgalio subkultūros yra svarbus kasdienybės subkultūrų šaltinis“. „Savaitgalio subkultūrų atstovams svarbiausia yra stilius, o ilgalaikiu požiūriu – skonis, tapatumas.<...> Mąstymas, kuris vadovaujasi daugiausiai stiliaus taisyklėmis, turi daug maginio pasaulio suvokimo požymių, kuris vadovaujasi estetiniu skoniu. Tiesa, stiliaus ir skonio primatas nuolatos keičiasi, ir tie patys pankai gali būti priskirti bet kuriai kategorijai, priklausomai nuo to, koks yra atskirų asmenų ištikimybės pasirinktam gyvenimo būdui mastas. <...> Manoma, kad susitapatinant su koku nors įvaizdžiu, įgyjama jo galių, charakteristikų. Pavyzdžiui, totemizmo atstovai tiki, kad totemo imitavimas šokių, dainavimo, piešimo metu ar puoselėjant tam tikrą drabužių stilių, gali priartinti totemo dvasią ar net padėti su ja susitapatinti“⁸. Taip pat G. Mažeikis primena, kad „pirmosios rezistencijos bangos nuo bitnikų, hipių, letristų, situacionistų iki pankų buvo susietos su kova prieš vartotojišką visuomenę, rasinę segregaciją, seksizmą, karą Vietname ir prieš spektaklio visuomenę. <...> Rezistencijos atveju stilius yra tik priemonė idealams siekti. Prisiminkime ankstyvaus laikotarpio Sex Pistols

⁵ Juozaitytė. A. *Socializacija ir ugdymas vaikystėje*. V., Petro Ofsetas 2001m.166-173psl.

⁶ Juozaitytė. A. *Socializacija ir ugdymas vaikystėje*. V., Petro Ofsetas 2001m.166-173psl.

⁷ Juozaitytė. A. *Socializacija ir ugdymas vaikystėje*. V., Petro Ofsetas 2001m.166-173psl.

⁸ Mažeikis. G. *Subkultūrinė rezistencija ir kairioji kritika*. Teorija publikuota internete – Anarchija. lt, 2006 m.

pankus. Jie ieškojo būdų įžeisti visuomenės skonį ir suvokimą, kas yra mada. Visa tai tapo nuolatinė meninio ieškojimo forma⁹.“

1.2 Visuomenės kultūros reikšmė paauglių socializacijoje.

Paaugliai pažįsta kultūrą kaip visumą remdamiesi konkrečiomis, o tuo pačiu ir tam tikros subkultūros sąlygomis. „Subkultūros terminu pabrėžiama, kad visuomenės kultūra nėra vienoda visiems jos nariams. <...> Tai reiškia, kad vaikas mokosi pažinti ne visą visuomenę, o tik tam tikrą dalį. Jei jis visą gyvenimą praleis tik vienoje subkultūroje, jam bus sunku suprasti kitas subkultūras“¹⁰. Keletas sąvokų, atskleidžiančių subkultūros svarbą vaikų socializacijoje :

- Paauglio kaip asmens statusas visuomenėje iš dalies yra nulemtas tos subkultūros, kurioje jis gyvena (kaimo, miesto, tradicinės, modernios, skurdo...) .
- Ankstyvieji vaiko vaidmenų modeliai susidaro iš tam tikros subkultūros. Šeimos skiriasi viena nuo kitos savo subkultūra, nes jose skirtingai yra atliekami tėvo ir motinos vaidmenys.
- Vaiko vidinis „aš“ formuojasi perimant kitų žmonių vaidmenis (tėvas, mama, močiutė, senelis ir t.t.), kitaip tariant - iš vaiko artimos aplinkos.

„Pripažįstama, jog žmonės visuomenėje užima skirtingą socialinę padėtį pagal jų pajamas, veiklą ir išsilavinimą. <...> Šioje socialinėje diferenciacijoje mažai orientuojamasi į moralinius visuomenės standartus, šeimos kilmę, dalyvavimą bendruomenėje, socialinius gebėjimus ar fizinę išvaizdą. Kaip teigia L. Broomas (1992, p. 25), „visuomenės sluoksnių sistemoje svarbią vietą užima grupės, kurių statusą apibrėžia gyvenimo būdas, vertybių sistema ir naudojimasis gėrybėmis“¹¹.

„Paaugliai mokykloje susipažįsta su socialiniais skirtumais, būdingais tos ar kitos klasės atstovams. Jau pirmoje klasėje vaikai sugeba atskirti pigų ir brangų automobilį pagal vairuojančio jį žmogaus išvaizdą ir gali nustatyti jo priklausomybę tam ar kitam socialiniam sluoksniui. Šiuolaikinis paauglys labai skiriasi savo poreikiais nuo buvusių kartų. Naujos diktuojamos mados perdėtas vartotojiškumo ir laisvės poreikis, besivystantį jauną žmogų išlepina. Tartum poreikis „gimdo“ kitą poreikį.“¹² Kitaip tariant, esi laisvas tiek, kiek gali vartoti.

⁹ Mažeikis. G. *Subkultūrinė rezistencija ir kairioji kritika*. Teorija publikuota internete – Anarchija. lt, 2006 m

¹⁰ Juozaitytė. A. *Socializacija ir ugdymas vaikystėje*. V., Petro Ofsetas 2001m.166-173psl.

¹¹ Juozaitytė. A. *Socializacija ir ugdymas vaikystėje*. V., Petro Ofsetas 2001m.166-173psl.

¹² Juozaitytė. A. *Socializacija ir ugdymas vaikystėje*. V., Petro Ofsetas 2001m.166-173psl.

„Vyresni vaikai geriau geba suprasti visuomenėje egzistuojančią socialinę diferenciaciją ir žmonių grupes pagal turtingumą.“<...>“ Nesvarbu, kokią socialinę padėtį užima jų tėvai, visi vaikai siekia aukštesnio statuso, nes žemesnė pozicija jiems yra nemaloni ir nepageidaujama“¹³.

Paaugliai gyvenantys nepasiturinčiose šeimose ar tiesiog gyvenantys vidutiniškai pasiturinčiose šeimose dažnai „nuklysta“ pas įvairias subkultūrines gruputes. Skirtingose subkultūros grupėse paaugliai „diktuoja“ išskirtines subkultūrines madas, taisykles arba tiesiog jų nesilaikymą. Jei paauglys pritampa, jis yra priimamas grupėje. Vieną iš jų aš pasirenku analizuoti. Tai paaugliai, kurie priklauso pankų subkultūrai.

1.3 Paauglio socialinės raidos aspektai

Paauglys ir šeima: tėvų auklėjimo stiliai

Knygoje „Paauglio psichosocialinė raida“ Ala Petrulytė rašo, jog „tėvų santykiai su vaiku yra svarbiausias veiksnys, nulemiantis asmens tapsmą ir sėkmingą adaptaciją šiuolaikinėje visuomenėje“¹⁴. Stebimas didelis šiuolaikinio gyvenimo tempas bei šeimos vertybių kaita. Tėvai nespėja drauge su intensyviais paauglystės tarpsnio pokyčiais ir auklėja savo paaugusius vaikus vadovaudamiesi pasenusiomis nuostatomis ir metodais, skubotai“¹⁵. Paaugliai turi stiprų poreikį siekti savarankiškumo, o tėvų autoritetas šiuo laikotarpiu yra sumažėjęs. „Todėl labai svarbūs yra tėvų ir paauglių santykiai, kuriuos būtų galima nagrinėti įvairiais – kognityviniais, emociniais, psichologiniais ir elgesio - aspektais.“¹⁶ Taip pat paaugliui yra labai svarbūs įvairūs pokyčiai šeimoje (skyrybos, tėvo ar motinos nebuvimas, laikinai globos netekę vaikai ir kt.). Paaugliui socialinėje raidoje yra labai svarbus tėvų auklėjimas, o pats auklėjimas išsiskaido į du elementus: tėvų jautrumą ir reiklumą. „D.Baumrind (1978) išskyrė penkis esminius vaikų auklėjimo stilių bruožus, kurie yra šiandienos atliekamų tyrimų pagrindas „¹⁷. Bruožai: Autoritarinis – baudžiantysis stilius (mažas šilumos rodymas ir griežtai kontroliuojami vaikai); Nuolaidžiaujantis – nieko nereikalaujantis stilius (pasyvumas, atlaidumas ir kt.); Nenuoseklusis auklėjimo stilius (tėvų abejingumas, nevieningas auklėjimas); Autoritetingas stilius (tėviška kontrolė ir priežiūra), šis auklėjimo stilius yra teigiamas ir turi įtakos paauglio akademiniam laimėjimams, identiško formavimuisi ir savigarbai“¹⁸.

¹³ Juozaitytė. A. *Socializacija ir ugdymas vaikystėje*. V., Petro Ofsetas 2001m.166-173psl

¹⁴ Petrulytė, Ala. *Paauglio psichosocialinė raida*, Vilnius: „Edukologija“, 2012, p. 27

¹⁵ Petrulytė, Ala. *Paauglio psichosocialinė raida*, Vilnius: „Edukologija“, 2012, p. 27

¹⁶ Petrulytė, Ala. *Paauglio psichosocialinė raida*, Vilnius: „Edukologija“, 2012, p. 27

¹⁷ Petrulytė, Ala. *Paauglio psichosocialinė raida*, Vilnius: „Edukologija“, 2012, p. 28

¹⁸ Petrulytė, Ala. *Paauglio psichosocialinė raida*, Vilnius: „Edukologija“, 2012, p. 28 - 29

Bet kuris auklėjimo stilius gali turėti labai stiprų poveikį paauglio elgesiui ir asmenybės bruožams.

Paaugliai, kuriuos pasirinkau ir tapo meno objektais turėjo įvairius auklėjimo stilių poveikius. Daugiausiai buvo pastebimas nenuoseklusis ir nuolaidžiauojantis auklėjimo stilius.

„Paaugliai susilaukia visuomenės dalies – mokslininkų išskirtinio dėmesio. Intensyvi ir netolygi fizinė, psichinė, psichosocialinė raida ir brandos lygmenys sudėtingi pačiam paaugliui: aibės naujų kūno, dvasios, socializacijos pokyčių tampa problemiški ir skirtingai vertinami“¹⁹. Knygoje „Pašnekesiai su paaugliais“ Geraldine Ball rašo, kad „retai visuomenė būna pakanti ir pozityviai nusiteikusi paauglio pokyčiams, o mokslininkų teorinio ir tiriamojo pobūdžio darbai ne visada pasiekia tiesioginį adresatą.“²⁰

„Svarbu pastebėti ir nelikti abejingam paauglių sunkumams bei problemoms, laiku jiems suteikti tinkamą pagalbą. <...> Taip pat labai svarbu mokėti tinkamai bendrauti su paaugliu atsižvelgiant į jo amžiaus bei konkrečios krizinės situacijos ypatumus“²¹.

1.4 Pankų subkultūra kaip vartojimas

„XX amžiaus antroje pusėje hipių ir pankų judėjimai turėjo šokiruoti visuomenę, kelti moralinę paniką, drebinti nusistovėjusius vartojimo modelius. <...> Buvo bandoma kurti ir klausytis kitokios muzikos, kitaip atrodyti, kitaip mąstyti ir veikti. <...> Septintojo dešimtmečio kultūriniai judėjimai, įgavę politinę išraišką, imti vadinti kontrkultūra. Kontrkultūra – tai kultūra kurios pagrindas yra maištas ir nuolatinis eksperimentavimas, ieškant „tikrojo autentiškumo“. Tačiau muzikos ir aprangos stiliai sparčiai keitėsi, maišėsi tarpusavyje, bandymai šokiruoti mažai ką bestebino.<...> Kontrkultūra sparčiai evoliucionavo, subyrėjo į atskirus kultūrinius judėjimus – subkultūras“²².

Maišto regimybė, pavadinta kontrkultūra, žlunga tą akimirka, kai plačioji visuomenė ima ją toleruoti. <...> Subkultūros sąvoka nurodo jau nebe kultūros neigimą, o priklausimą jai, sąmoningai pasirinkus gyvenimą dirbtinai nubrėžtuose paribuose. Subkultūros – tai „savanoriškos“ mažumos, kurių nariai sąmoningai kuria savąjį išskirtinumą.<...> Tradiciniai narystės kriterijai, tokie kaip kilmė ar socialinis statusas, čia vaidina nežymų vaidmenį, o atsiradęs didelis plėtros potencialas dažnai yra slopinamas, kad nenuvertėtų viešai deklaruojama maišto idėja. Pasak

¹⁹ Ball, Geeraldine. *Pašnekesiai su paaugliais*, Šiauliai: „Psichologinis kūrybinis jaunimo centras“, 2008, p.4

²⁰ Ball, Geeraldine. *Pašnekesiai su paaugliais*, Šiauliai: „Psichologinis kūrybinis jaunimo centras“, 2008, p.4

²¹ Petrulytė, Ala. *Paauglio psichosocialinė raida*, Vilnius: „Edukologija“, 2012, p. 42

²² Manstavičius A. *Apie maišto pažadus vartotojų pasaulyje*. VU TSPMI STUDENTŲ LAIKRAŠTIS, „Post Scriptum“ publikuota internete – [<http://www.postscriptum.lt/nr14-mazumos-ir-subkulturos-2008/apie-maisto-pazadus-vartotoju-pasaulyje>] – žiūrėta 2013 01 03.

subkultūrų tyrinėtojo Davido Muggletono, „jaunimo grupės nuolatos jaučia įtampą tarp dviejų impulsų – viena vertus, jos turi galimybę išgarsėti ir išplisti didelėje visuomenės dalyje, kita vertus, joms iškyla grėsmė prarasti savo autentišką įvaizdį“.<...> Išpopuliarėjusi subkultūra praranda dalį savo patrauklumo, susilaukia kaltinimų „parsidavėlišku“ , eizėja ir taip tampa naujų subkultūrų pagrindu. „Kiekvienas naujas subkultūrų ciklas anksčiau ar vėliau atsispindi masėms skirtų parduotuvių vitrinose. Ir taip vėl iš naujo skatina „maištauti“²³.

Stewart Home savo knygoje „Kultūros antpuolis: utopinės srovės nuo letrizmo iki klasių kovos“ rašo, kad „grupės „The Sex Pistols“ vaidmuo pankų judėjime buvo visiškai sufalsifikuotas. Jie tiesiog pasivogė šou. Be „The Sex Pistol“ pankai vis tiek būtų egzistavę, bet be pankų jie nebūtų tapę žvaigždėmis. „Svarbiausias pankų judėjime buvo „pasidaryk pats“ (*Do It Yourself* - DIY) principas, o ne keletas pop žvaigždžių, kurios pasinaudojo įvaizdžiu²⁴“. Žvelgiant į sukauptas, kelių metų fotografijas visa tai labai puikiai matosi. Antsiuvai, puošiantys rūbus, dauguma pasidaryti pačių rankomis. Išpaišytos odinės striukės, marškinėliai, kelnės. Savotiškas priešinimas vartotojiškai visuomenei ir jos diktuojamiems standartams. Vartotojiškai visuomenei taip pat priešinasi meniniai, spontaniški politiniai, subkultūriniai ir be abejonės anarchistiniai sąjūdžiai²⁵. Pasak G. Mažeikio, „daugelis šiuolaikinių lietuviškų subkultūrų stokoja rezistencijos idealų arba juos ignoruoja. Bet kokiu atveju – koks nors pasipriešinimas yra nereikšmingas, nepastebimas, neaktualus. E. Ramanauskaitės knygoje „Subkultūra: fenomenas ir modernumas“ rašoma, jog pati autorė abejoja dėl šiuolaikinių subkultūrų, kurios dvelkia rezistencinėmis nuotaikomis, bei laiko jas gyvenimo stiliaus subkultūroms, jų esmę sieja su estetiniu žaidimu. Gyvenimo stilių žaismas, subkultūrų simbolizmo estetika, „undergroundinis“ snobizmas pasiglemžia subkultūrų atstovus, daro juos specializuotais vartotojais, įnoringais „spektaklio visuomenės“ herojais. <...> Svarbiausia tapo žinoti savo genealogiją: punk rock, hardcore, ska...., mylėti savo status ir puoselėti apibrėžtą elgesio būdą, t.y. būti gerais tam tikro sektoriaus vartotojais. Kad ir kaip bebūtų išaukštinama grupė „Sex Pistols“ yra pataikaujanti vartotojiškai visuomenei. Grupė prarado savo kovingumą ir tapo „visuomenės spektaklio“ dalimi, nes 1979 m. nuo heroino perdozavimo grupės bosistas mirė. Taip grupė palapsniui keitėsi prisitaikydama prie vartotojiškumo.

²³ Manstavičius A. *Apie maišto pažadus vartotojų pasaulyje*. VU TSPMI STUDENTŲ LAIKRAŠTIS, „Post Scriptum“ publikuota internete – [<http://www.postscriptum.lt/nr14-mazumos-ir-subkulturos-2008/apie-maisto-pazadus-vartotoju-pasaulyje>] – žiūrėta 2013 01 03.

²⁴ Home, Stewart. *Kultūros antpuolis : utopinės srovės nuo letrizmo iki „Klasių kovos“*. Iš anglų kalbos vertė R. Diržys. K. Kitos knygos, Juodraštis, 2009 m. Publikuota internete - <http://www.anarchija.lt/biblioteka/67-stewart-home-kulturos-antpuolis/13891-stewart-home-kulturos-antpuolis-pankai> . [žiūrėta] 2013 05 17 d.

²⁵ Mažeikis. Gintautas, „ *Subkultūrinė rezistencija, „Sex Pistols“ ir „Spektaklio visuomenė* “. Straipsnis publikuojamas – per internetinę prieigą Anarchija. It , 2006 – 02 – 24 .

Tačiau pankų judėjimai neišnyko. Spontaniškas, besivystantis judėjimas įgavo naujas formas, iškėlė šviežias idėjas. Dabar jie asocijuojasi su neabejingumu gamtai, natūraliai aplinkai, visuomenės bei politinėms problemoms²⁶.

„Lietuvoje pankai atsirado apie aštuoniasdešimtuosius. Tai buvo būdas protestuoti prieš sovietų valdžią, tačiau Lietuvoje perimti daugiau išoriniai negu vidiniai bruožai“²⁷.

Lukas Devita straipsnyje „Peržvelgiant Lietuvos punk erą (1982 – 1986 m.)“ rašo, jog „ankstyvajam Lietuvos punk judėjimui buvo gyvybiškai svarbus ir gan romantiškas idealizmas. Platus ir gaivališkas savo išraiška pasipriešinimas tų dienų gyvenimo būdui įkvėpė paaugliams iš tiesų naują tendenciją: laisvė – atsižadėjime. Tvirtos nuostatos buvo užkoduotos pankų veiksmuose ir tik jiems vieniems atpažįstamosiose simboliuose. Tarsi aplinkinis pasaulis yra brutalus, visuomenė sukonstruota, kuriai nedera pasiduoti, ypač jos „valdovų“ nurodymams. Dažnai ir tėvai gali būti tos pačios priverstinės tvarkos įrankiu²⁸“.

Šios anarchizmą apibūdinančios citatos puikiai atspindi buvusius paauglius, jų skanduotes, pasisakymus.

Pagal A. Borovojų anarchizmas tai: „Gyvenimo mokymas. Anarchizmas gimsta kartu su kiekvienu žmogumi ir gyvena kiekviename iš mūsų“²⁹.

„Laisvės mokymas. Anarchistinė laisvė yra visų laisvė. Žmogus yra laisvas nuo įstaigų jungo, nuo valdžios įstatymų, kuriuos sugalvojo jam kiti“³⁰.

„Lygiųjų mokymas. Visi yra lygūs, kai yra laisvi. Kiekvienas yra savo reikalų kūrėjas. Žmogaus asmeninės laisvės sfera – neliečiama“³¹.

„Kultūros mokymas. Anarchizmas ragina įveikti kultūrą, o ne ją griauti. Ne beprasmiškai plėšti liaudies turtus, o tausoti vertybes ir žmonijos pasiekimus, kurie būtini, kad galėtume nepaliaujamai siekti savo išsilaisvinimo. Anarchizmas paveldėjo visus ankstesnius žmonijos išsilaisvinimo siekius ir yra atsakingas už jų išsaugojimą“³².

„Meilės mokymas. Jis moko mylėti ne tik save ir savo laisvę, bet kiekvieną ir visus. Jis kviečia į žygdarbį, kviečia į didį reikalą, kad jo vaisius surinktų ne tik mūsų amžininkai, bet ir

²⁶ Mažeikis, Gintautas, „Subkultūrinė rezistencija, „Sex Pistols“ ir „Spektaklio visuomenė“. Straipsnis publikuojamas – per internetinę prieigą Anarchija.lt, 2006 – 02 – 24.

²⁷ Dėgšnytė, Eglė. *Pankai dar gyvi*. Straipsnis publikuotas internete, Šiaulių kraštas, 2008 m. [http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:hPsONXUdCQEJ:www.skrastas.lt/%3Fm%3D1%26rub%3D1066819397%26id%3D1217153010%26step%3D10+%&cd=1&hl=lt&ct=clnk&gl=lt].

²⁸ Devita, Lukas, „Peržvelgiant Lietuvos punk erą (1982 – 1986 m.)“. [žiūrėta per internetinę prieigą] - http://www.lithuanian.net/memory/punk/punk_new.htm.

²⁹ Borovojus, A. „Apie anarchizmą ir anarchistus“. Anarcija.lt [interaktyvus]. [žiūrėta - 2013 m. gruodžio 19 d.]

³⁰ Ten pat.

³¹ Ten pat.

³² Borovojus, A. „Apie anarchizmą ir anarchistus“. Anarcija.lt [interaktyvus]. [žiūrėta - 2013 m. gruodis 19 d.]

būsimi, tolimi mūsų broliai. Jis kviečia į kovą, kurios tikslas – sugriauti prievartos sistemą, o ne kerštauti ir rengti begėdiškus savivalės teismus prieš atskirus žmones“³³.

„Džiaugsmo mokymas. Anarchizmas tiki žmogumi, jo neribotomis galimybėmis, tiki, kad visiems skirtu savo žygdarbiu jis susies visus laikus ir visus žmones. Taip gimsta kūrėjo džiaugsmas – didžiausias iš žmogui prieinamų džiaugsmų“.

„Religija – tai kolektyvinė beprotybė, išsigimęs masių produktas, o bažnyčia- tai tarsi dangiškoji aludė, kur susirinkusieji stengiasi pamiršti kasdienes rūpesčius.“ (Michail Bakunin, 1799 – 1862)³⁴.

„Jūs galvojate vienaip, o aš – kitaip. Tai faktas, kurio nepakeisite, net jei mane užmušite. (Ba Jin, 1904 – 2005)³⁵.

Paaugliai, kurie priklauso pankų subkultūrai nuolat maištauja prieš nusistovėjusias visuomenės normas dažniausiai paauglystėje. Jaunimas išaugę iš šio „pamišusio“ paaugliško amžiaus arba pamiršta savo ideologijas, arba pasirenka hedonistinį gyvenimą.

Vilma Pajuodienė – Fiokla straipsnyje „*Būti anarchistu*“ rašo, kad „anarchistu gimsti, esi ir miršti. Kiekvienam anarchistui įgimtas laisvės troškimas, kuris vėliau priverčia užsiimti tikrojo žmogiškumo paieškomis<...>“³⁶. Savojo anarchizmo paieškos yra nesibaigiantis procesas, reiškiantis kiekvieno žmogaus pasirinkimą - kovoti su melu, vergyste ir nelygybe.

³³ Ten pat.

³⁴ Bakunin. Michail. „*Apie anarchizmą ir anarchistus*“. Anarcija.lt [interaktyvus]. [žiūrėta - 2013 m. gruodis 19 d.]

³⁵ Jin. Ba. „*Apie anarchizmą ir anarchistus*“. Anarcija.lt [interaktyvus]. [žiūrėta - 2013 m. gruodis 19 d.]

³⁶ Pajuodienė. Vilma. „*Būti anarchistu*“. Anarchija.lt. [interaktyvus]. [žiūrėta - 2013 m. gruodis 27 d.]

2. KŪRYBINIO DARBO EIGA

2.1 Darbo temos, idėjos paieškos

Magistrinio darbo temos atspirties tašku tapo mano bakalauro darbas, kuriame gilinausi ir nagrinėjau likimo atstumtojo personažo būtį, o tapybos darbų cikle „Kitas vaikų pasaulis“ daugiau dėmesio skyriau personažo vaizdavimui. Bandžiau perteikti emociją, naudojant vaikų piešinių simbolius. Todėl magistro darbo paieškos pakrypo kitokia linkme – abstrakčios figūros, kurios it spalvinės dėmės įsilieja į foną. Sukaupias emocijas perteikiau ant trijų kartono plokščių ir trijų drobių.

Darbo temą ir kryptį įtakojo šiuolaikinio meno parodos, performansai ir video meno kūriniai. Manau, kad ir mano pačios gyvenimiškos situacijos, bei sukaupios kelių metų žmonių fotografijos turi ryšį su pasirinkta darbo tema.

Iš šiuolaikinių meno srovių mane labiausiai žavi ekspresionistų kūriniai vizualiniame mene. Ekspresionizmui būdingi simboliniai jausmus bei išgyvenimus atspindintys linijų ir spalvų deriniai. Ekspresionistų išskeltos idėjos, siekė perteikti individualius jausmus bei išgyvenimus. Skiriamasis ekspresionizmo bruožas – subjektyvių emocijų raiška³⁷. [žiūrėti priedai: 1 – 28]. Neo ekspresionizmui būdinga ekspresyvi, gestiška tapybos maniera. [žiūrėti priedai: 23]

Mane savo menine raiška įkvėpia Audronės Petrašiūnaitės kūryba. Pasak menininkės, „kūryboje yra svarbus žmogaus buvimas, gyvos ir negyvos gamtos dialogas, kai nusitrina ribos tarp žmogaus egzistencijos ir suartų dirvonų, varno sparnų juodumas, kai ruduo yra šalia ir tavyje“³⁸. <...> A. Petrašiūnaitės paveiksluose sukuriama gilios erdvės ir kelių planų įspūdis, kituose jų visai atsisakoma, vyrauja apibendrinto pobūdžio siluetai. „Groteskiškas piešinys ne mažiau svarbi išraiškos priemonė nei spalva“³⁹. A. Petrašiūnaitės kūriniai – tai dviejų priešingų pasaulių – buitinio ir anapusinio, realaus ir išgalvoto – susidūrimo laukas. Išskaidytoje erdvėje statiški ir masyvūs arba

³⁷ Dempsey, Amy. *Stiliai, judėjimai ir kryptys : enciklopedinis moderniojo meno vadovas*. Vilnius : Presvika, 2004. p. 70

³⁸ Jurėnaitė, Raminta. Audronė Petrašiūnaitė. *Modernaus meno centras [interaktyvus]*. [žiūrėta 2013 gegužės 3d.]

³⁹ Jurėnaitė, Raminta. Audronė Petrašiūnaitė. *Modernaus meno centras [interaktyvus]*. [žiūrėta 2013 gegužės 3d.]

trapūs ir skaidrūs, virpantys pasirodančių motyvų pavidalai dažnai slepia simbolinę prasmę⁴⁰. Autorės kūrinuose taip pat ryškus XIX a. „Vakarų Europos dailės pėdsakai, ypač Pierre'o Bonnard'o tapybos ypatumai: vibruojantis potėpis, daugiasluoksniškumas, polinkis į apibendrinimą, turtingas koloritas“⁴¹. Tapybos darbas „Paskutinė lova“, [3pav.] „nors ir pažymėtas negrįžtamumo, pabaigos žyme, stublina tapymo, spalvinių dermių pilnatve, formų vingrumu, ekspresija, barokišku sodrumu“⁴².

Vyganto Paukštės kūryba taip pat įkvėpanti savo menine raiška [9 pav.]. „Spontanišką figūrinę Paukštės tapybą galima sieti tiek su lietuviška ekspresionizmo tradicija tiek su europietiškos „ūmios tapybos“ Vokietijoje, *transavangardizmo* Italijoje ar „naujojo jautrumo“ Vengrijoje judėjimais. Siužetuose su linksnumu susipinanti melancholija susilieja į formų bei spalvų ekspresijos bei stabilumo lydinį“⁴³. Nuo neatmenamų laikų menininkas tapo žmones. Apdainuotas V.Paukštės paveikslų mitiškumas, ironiškas, hedonistinis pasaulėvaizdis⁴⁴. Jo paveiksluose nuolat dalyvauja vyras ir moteris: gražiai draugaujantys, sunerimę ar dėl kažko besirungiantys. Taip pat darbuose pastebimas gamtos ir žmonių (natūros ir kultūros) dialogas.

Taip pat savo menine bei plastine raiška mane imponuoja Marlene Dumas, kuri tyrinėjo įvairias sudėtingas žmogaus emocijas, tapatybę, skysčių skirtumus. Analizavo lyties, rasės, seksualumo, ekonomikos nelygybes, socialines ir politines temas. Menininkė savo kūryboje dažnai vaizduoja žmogaus figūrą arba portretą. [žiūrėti priedai – 17,18,19,20]

Menine raiška imponuoja Georg Baselitz kūryba. Septintajame dešimtmetyje G.Baselitz išgarsėjo kaip vokiečių neo ekspresionistinės tapybos pradininkas. Jo darbuose atskleidžiamos nerimą keliančios karštingai perteiktos temos, gretinamos su moderniais laikais. Aštuntajame dešimtmetyje išryškėjo „aukštyn kojom“ pateikta tapyba – kūnai, gamtovaizdis ir pastatai pateikiami tarsi apversti, nepaisant realaus fizinio pasaulio apribojimų. Semdamasis įkvėpimo iš Maneristinio periodo menininkų darbų, afrikietišku skulptūrų bei Tarybų Sąjungos laikų iliustracijų, G.Baselitz sukūrė savitą tapybos kalbą. [žiūrėti priedai – 23]

⁴⁰ Ambrasaitė, Živilė. *Gėrio tapyba, Audronės Petrašiūnaitės tapybos paroda galerijoje „011“*, septynios meno dienos [interaktyvus], 2012 12 13, [nr.] 547 [žiūrėta – 2013 gegužės 13 d.]

⁴¹ Ambrasaitė, Živilė. *Gėrio tapyba, Audronės Petrašiūnaitės tapybos paroda galerijoje „011“*, septynios meno dienos [interaktyvus], 2012 12 13, [nr.] 547 [žiūrėta – 2013 gegužės 13 d.]

⁴² Brazauskaitė, Vaidilutė. *Atsisveikinimo portretai ir laisvė*, septynios meno dienos, [interaktyvus], 2007 01 26, [nr.] 740 [žiūrėta – 2013 gegužės 13 d.]

⁴³ Paukštė, Vygantas. *Menų tiltas*, [žiūrėta 2013 gegužės 13 d.] [per internetinę prieigą - <http://menogalerija.com/?vygantas-paukst%C4%97,72>]

⁴⁴ Paukštė, Vygantas. *Nerūpestingieji Vyganto Paukštės žmogai*. Literatūra ir menas, [interaktyvus], 2011 06 03, [nr.] 3334, [žiūrėta – 2013 gruodžio 18 d.]

Ekspresionistai atkreipė dėmesį į kančią, skurdą ir prievartą, savo kūrinuose vaizdavo neigiamus socialinius reiškinius, todėl grožio siekimą mene menininkai laikė nenuoširdžiu ir nesąžiningu.

Savo menine raiška mane įkvėpia ekspresionistas Emil Nolde. Menininkas kūrė peizažus, kompozicijas religine, šokio tema. Jis pabrėžė formų dinamiškumą, ryškiomis ir agresyviomis spalvomis kūrė įtampos ir ekstazės nuotaiką - „Šokėjos su žvakėmis“, „Paskutinė vakarienė“. [žiūrėti priedai – 10,11,12,13]

Konceptualiai mane įkvėpia vadinamas gatvės partizanu Banksy kūryba. Banksy yra kultinis Britų *grafiti* meistras, politinis veikėjas, režisierius ir šiaip talentingas žmogus gatvės menininkų pasaulyje. Pasauliui jis tapo pažįstamas dėl savo unikalios *grafiti*, kurią piešdavo įvairiose vietose – ant pastatų Londone, Brighton, Bristole, net Izraelio ir Palestinos pasienyje. Tačiau, nepaisant pasaulinės šlovės, Banksy sugebėjo išlaikyti paslaptį savo tapatybę ir išlikti anonimišku. Nors Banksy galima priskirti prie „kontrakultūros“, jo darbai yra eksponuojami preciziškiausiose pasaulio galerijose. [žiūrėti priedai – 24,25]

Savo menine raiška įkvėpia Mario Comensoli kūryba. Šveicarų tapytojas, laikomas vienu svarbiausių realizmo atstovų. Darbuose atsispindi socialinė evoliucija Šveicarijoje po II-ojo Pasaulinio Karo, temos įvairuoja nuo italų imigrantų ir 1968 metų socialinių neramumų, bei *disco* muzikos eros ir beviltiško, ateities nematančio jaunimo. M.Comensoli kūrinuose dažna protesto tema, perteikiama provokuojančiu stiliumi, įtakotu populiariojo meno (Pop Art). [žiūrėti priedai – 14,15,16]

Tapybos darbų kolekcijoje taip pat analizuoju hedonizmo sąvoką. Pankų subkultūroje buvo ir yra skiriamas didelis dėmesys malonumams, kurie greitai pasiekiami. Hedonistinės apraiškos gali būti pastebimos tarp paauglių, kurie priklauso įvairioms subkultūroms. Vieną iš jų - pankų subkultūra. Fiziški ir dvasiški malonumai prasideda nuo pirminių „savaitgalio jaunimo“ pasisėdėjimų. Ilgainiui visa tai tampa tiesiog gyvenimo būdu. Hedonizmas yra tiesiog etikos teorija, kuri teigia, kad malonumas yra svarbiausias dalykas ir kad tai yra vienintelis gėris ir galutinis žmonijos tikslas. Būseną, kurią bandžiau perteikti tapybos darbų kolekcijoje, puikiai atspindi filosofo Džono Stiuarto Miliaus teiginį, kad „paprastesni gyvūnai (pavyzdžiui kiaulės) gali lengviau mėgautis primityviais malonumais, nes jie nesupranta kitų gyvenimo aspektų“⁴⁵.

⁴⁵ Milius, Stiuartas, Džonas. „*Hedonizmo rūšys*“, [žiūrėta per internetinę prieigą – Wikipedia], [žiūrėta - 2013 gruodžio 22d.]

Hedonizmo pradžių pradžia kilo iš kirenaicizmo. „Kirenaicistai buvo ultrahedonistinė filosofijos mokykla įkurta IV amžiuje pr. m. e.“⁴⁶. Šio mokyklos įkūrėjas buvo Aristipas iš Kirėnės. „Kirenaicistai manė, kad malonumas yra gėris, ypač toks, kuris greičiausiai yra pasiekiamas“⁴⁷.

Tekste „Hedonistų internacionalas ir situacionistai“ G.Mažeikis rašo, kad „tarptautinių hedonistų manifestas bei jų skelbiami tekstai rodo, kad jų tikslas yra įveikti kasdienybės tėkmę, siekiant pasitenkinimo iš įvairių akcijų - „dalyvaujančio“ hedonizmo“⁴⁸.

G.Mažeikis tekste „Hedonistų internacionalas ir situacionistai“ pamini kelis Lietuvos menininkus, kurie siekia protesto akcijas paversti švente ir malonumu. Gediminas ir Nomedas Urbonai, kurie savo meninę kūrybą paverčia pasipriešinimo kasdienybei rutina, viešų erdvių gaivinimą, provokacijos akcijas. Taip pat G.Mažeikis išskiria Šiauliečius menininkus Arūną ir Redą Uogintus, „kurių *performansai* tampa vis masiškesni ir daugiau susieti su viešų erdvių reformavimu bei protesto akcijomis“⁴⁹. Taip pat G.Mažeikio straipsnyje minimas Šiauliuose vykęs karnavalizuotas „Hippylando“ paradas, kuris užsibaigė ne smurto zonos atidarymu, laisvės, meilės ir taikos išaukštinimu ir muzikinių grupių palyda⁵⁰. Šioje akcijoje dalyvavo įvairių subkultūrų atstovai. Nuo senųjų ir naujųjų hipių iki niūrių gotų ir *emo* stiliaus atstovų.⁵¹ G.Mažeikis straipsnyje rašo, kad protesto akcija buvo maloni ir itin hedonistinė, o vėliau visi Hippylando dalyviai prisijungė prie Uogintų surengto karnavalizuoto, tetralizuoto protesto projekto „Wake up Frenkel“.

„Protesto akcija buvo surengta senajame „Elnio“ fabrike siekiant menines viešas erdves ir kultūros paveldą apsaugoti nuo griovimo ir nusavinimo komerciniais tikslais“⁵² Iš visų šių renginių G.Mažeikis išskiria hedonistinio internacionalo būdingus bruožus: „malonumas vietoj negailestingos klasių kovos, provokacinis kūrybingumas vietoj pasipriešinimo jėga, viešas dominuojančios galios dekonstravimas, pajuokimas vietoj smurto akcijų, naujų meninių situacijų kūrimas vietoj sekimo rutinine vartotojų kasdienybe“⁵³.

⁴⁶ Helenistinės filosofijos srovės. Kirenaicizmas. *Vikipedija laisvoji enciklopedija*. [žiūrėta – 2013 gruodžio 22 d.]

⁴⁷ Ten pat.

⁴⁸ Mažeikis, Gintautas. „Hedonistų internacionalas ir situacionistai“, teorija publikuota internetinėje svetainėje – Anarchija.lt, [interaktyvus], [žiūrėta 2013 m. gruodžio 22 d.]

⁴⁹ Mažeikis, Gintautas. „Hedonistų internacionalas ir situacionistai“, teorija publikuota internetinėje svetainėje – Anarchija.lt, [interaktyvus], [žiūrėta 2013 m. gruodžio 22 d.]

⁵⁰ Ten pat.

⁵¹ Ten pat.

⁵² Ten pat.

⁵³ Ten pat.

2.2 KOMPOZICINIAI SPALVINIAI IEŠKOJIMAI

2.2.3 Fotografijos, kurios mane įkvėpė

Bet kuri tapybos technika – akrilas, akvarelė, tempera ar aliejinė tapyba reikalauja daug technologinių žinių, be kurių neįmanoma pasiekti užsibrėžto tikslo. Pirminiai ieškojimai prasidėjo nuo fotografijos, įvairių jos kompozicijų. Fotografijos buvo koreguotos kompiuterine programa „Picasa 3“. Įvairios variacijos papildė mano tapybinius ieškojimus. Fotografijose užfiksuoti paaugliai, kurie priklausė pankų subkultūrai ir tapo mano kūrybos objektai. Fotografijose užslėpti veidai tam, kad neįžeisti ir nepaviešinti šių buvusių paauglių.

Kiekvienas koregavimas kompiuteriu yra apgalvotas ir retušuotas tikslingai, įvertinant aliejinės tapybos galimybes. Tačiau tai, kas sukuriama kompiuteriu, techniškai aliejiniais dažais išgauti yra labai sunku arba tiesiog neįmanoma. Taip pat galimas stiprus pakitimas nuo pirminės idėjos. Todėl šios fotografijos man buvo kaip pradinis ir pagalbinis variantas. Fotografijos buvo tik kompozicinis atspirties taškas.

Tapybos darbų kolekcijai pasirinkau daugiasluoksnės tapybos techniką aliejiniais dažais. Tapybos darbų procesas buvo ilgas, nuoseklus, bet įdomus. Darbo pradžioje eksperimentavau ir ieškojau įvairių kompozicijų. Plotus dengiau laisvais mostais, išreiškiančiais emociją. (pav 1,2,3,4,5)

[pav. - 1]

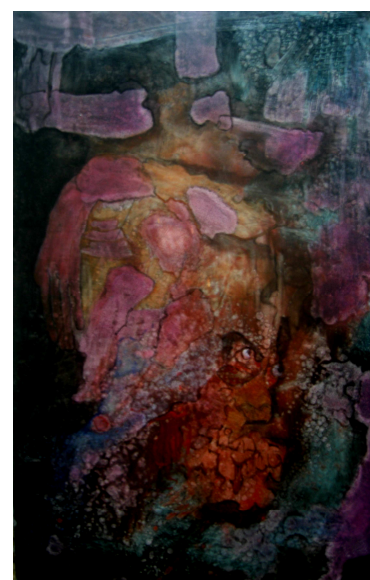
[pav. - 2]

[pav. - 3]

[pav. - 4]

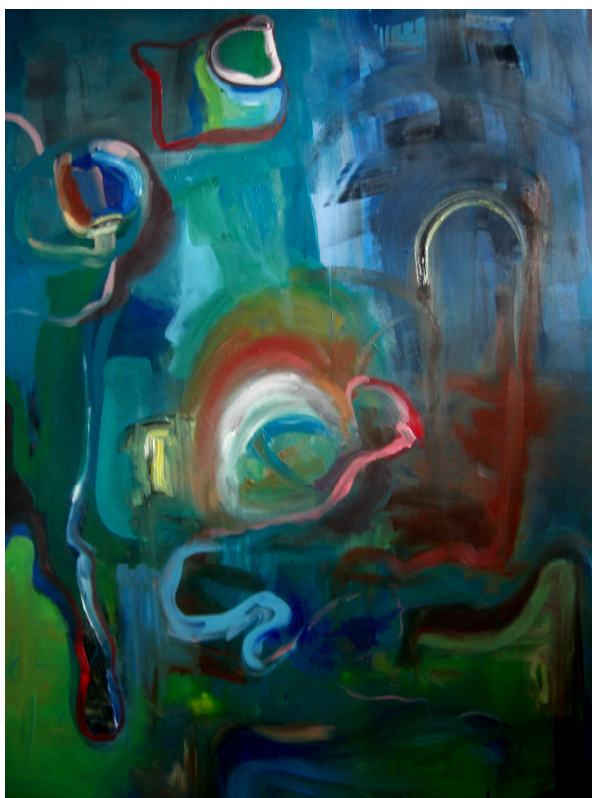
[pav. - 5]

Po truputį darbuose pradėjo atsirasti smulkesni plotai, *apkontūravimai*. Eksperimentai po truputi keitėsi. Kai kuriuos plotus detalizavau. Papildomai maišiau dažus, juos analizavau, skiedžiau su natūralių sakų terpentinu ir *liquinu*. Stebėjau kaip vienas dažas dengia kitą, kokie išgaunami toniniai perėjimai ir spalvinės gamos pakitimai. Taip pat susipažinau su *lesūros* technologijomis ir skaidrių dažų specifikomis. Kolekcijos ieškojimo periode keletą darbų tapiau ant kartono plokščių.

Kartono plokštės medžiaga yra dėkingesnė nei drobė, todėl padengus pirmuosius skaidrių dažų sluoksnius mėčiau, spaudžiau skudurą. Dvejuose darbuose naudoju pop meną primenančius simbolius - burbuliukus. Jie imituoja taip vadinamus „tunelius“, populiarius jaunimo tarpe. „Tunelis“ - didelė skylė ausyje, kuri tartum diktuoja išskirtinumą. Maži apskritimai imituoja plastikinių butelių kamštelius.

Kūrybiniame darbe vaizduoti pasirenkų žmogaus emocinių būsenų „srautą“, kuris išsiskaido į spalvinius plotus, įvairias linijas, azūrinius potėpius, koloritus. Abstraktus portretas ar abstraktus žmogaus siluetas įsilieja į aplinką ir papildo ją.

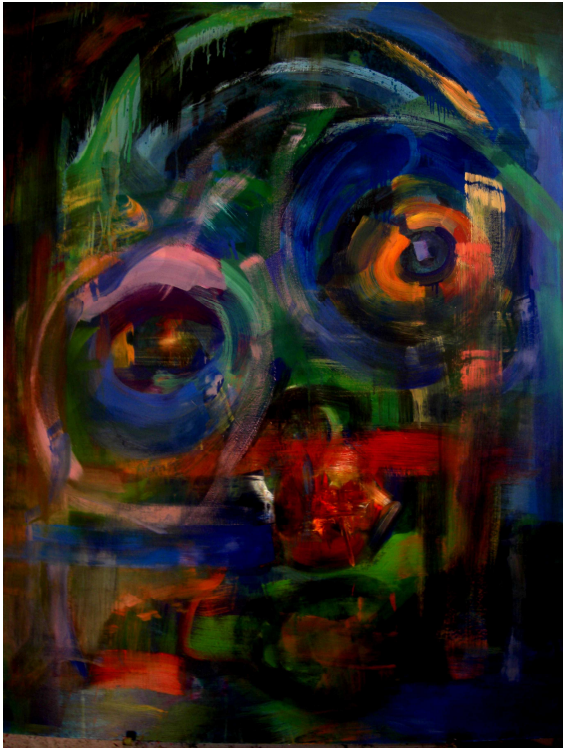
Eksperimentuodama sukūriau šešis tapybos eskizus. (pav. – 1,2,3,4,5,6)

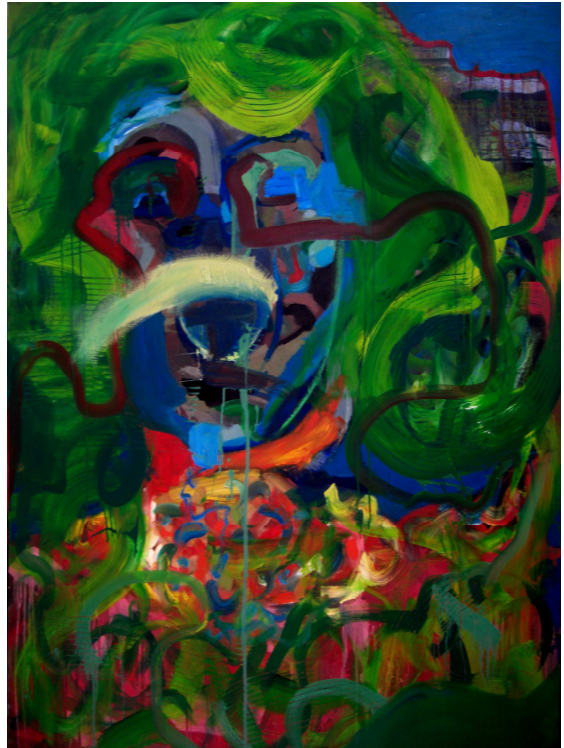
[pav. – 1]

[pav. – 2]

[pav. - 3]

[pav. - 4]

[pav. - 5]

[pav. - 6]

Atrinkus tris tapybos darbus [žiūrėti į pav. - 2,5,6] intensyviais koloritais papildė dar trys ramesnių spalvų, šviesesnių koloritų tapybos darbai.

Buvo naudojamos *lesiruotės*, kontūrams ar sienos išspūdi suteikti naudojau sausą dažą. Padengusi antrus sluoksnius ant drobės pastebėjau, jog kompozicija būtinai turės keistis, nes nederėjo prie tapytų ant kartoninės plokštės darbų. Įgijau patirties ir stengiausi įvykdyti užsibrėžtą tikslą.

Pirminiai plotų padengimai ant drobės.

[pav. – 7]

[pav. – 8]

[pav. – 9]

Pirminiai sluoksniai padengiami skaidriais aliejiniais dažais ir tik po to formavau konkrečius spalvinius plotus. Dažai dengėsi vienas ant kito. Tačiau kai kurie plotai liko pirmasluoksniais, kad sukurtų įdomesnę emociją. Įvairūs nubėgimai, netikėtos dėmės yra privalumas, darbui suteikiantis savotiško originalumo.

Tapybos darbus stengiausi tapyti nuosekliai, tepti dažus vieną ant kito, kad susidarytų daugiasluoksniškumo išpūdis. Padengusi vieną sluoksnį, imdavausi kito, nes nuolat tapant vieną darbą galimas matymo lauko suvienodėjimas, darbo „užkankinimas“ ir tonų suniveliavimas. Nuolat stengiausi daryti trumpas pertraukas keisdama tapybos darbus, kad išlaikyčiau vienodą darbingumo tempą. Kiekvieną kartą sugrįžusi prie tapybos darbų po tam tikro laiko stengdavausi į juos „pažvelgti“ „kitomis akimis“.

Tapybos darbuose kito kompozicijos ir koloritų skalės, tačiau tai yra mano kūrybos procesas.

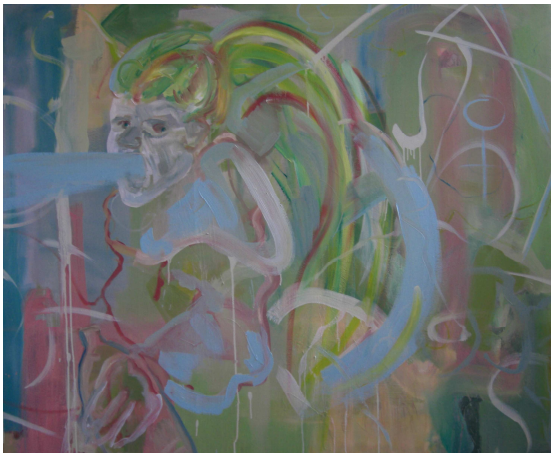
Šio [žiūrėti pav. – 10] tapybos darbo eigoje keičiau kompoziciją tam, kad ji išliktų vieninga bendroje kolekciijoje. Manau, kad kompozicijos pakeitimas tapo įdomesnis. Tapybos darbo [žiūrėti pav. – 12] eigoje keitėsi figūros vizuali raiška, kuri tapo spalvinių dėmių plotu ir įsiliejo į foną. Tapybos darbas [žiūrėti pav. – 13] pakito labai minimaliai, sausu dažu piešiau virpančias linijas, tam kad papildytų tuščius plotus.

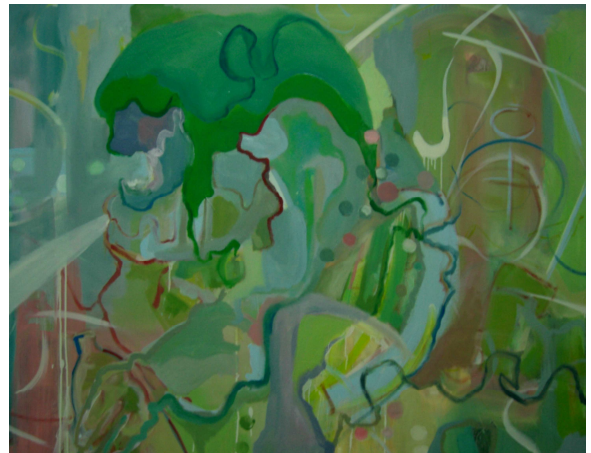
[pav. - 10]

[pav. - 10]

[pav. - 12]

[pav. - 12]

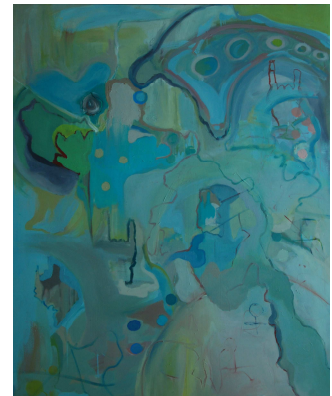
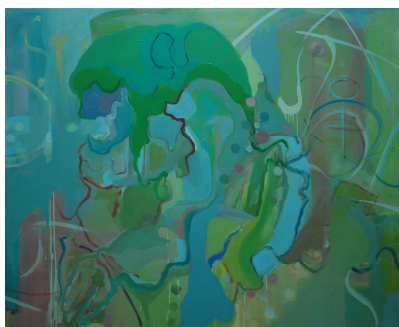
[pav. - 13]

[pav. - 13]

2.3 Tapybos darbų eksponavimo planas

Tapybos darbų kolekcijai „juXta“ eksponavimas yra itin svarbus. Siekiant kolekcijos pavadinimą „sulieti“ su darbais, eksponuojama išdėsčius raidės X forma.

3. KOLEKCIJOS „juXta“ ANALIZĖ

Tapybos darbų kolekcijos „juXta“ pavadinimo reikšmė – susigretinimas, susitapatinimas pastatymas šalia.

Sukauptos kelių metų fotografijos bei video medžiaga įkvėpė mane analizuoti paauglių pankų subkultūrą.

Kolekciją sudaro šeši darbai nutapyti daugiasluoksnės aliejinės tapybos technika. Tapybos darbai buvo tapomi ant trijų kartono plokščių ir trijų drobių. Skirtingi tapybos darbų pagrindai papildė mano idėją. Drobėse atsispindi laisvės, euforijos, ekstazės nuotaikos, o kartoninėse plokštėse pulsuoja skausmo, baimės, nerimo nuotaikos. Tapybos darbuose vyrauja impulsyvumas, greitų nuotaikų, jausmų ir būsenų permainos, todėl pastebimas spalvų ir koloritų pasikeitimas, kuris it bangos simbolizuoja paauglystę.

Tapybos darbuose yra užfiksuotos laikinumo akimirkos, kurių daugiau nebebus. Beprasmybėje prasismelkiantys vaizdai, kurie iš pirmo žvilgsnio atrodo visiškai nesvarbūs, tačiau jie yra svarbūs man.

Iš pradžių vyko kompoziciniai, spalviniai ieškojimai. Tapybos darbai atlikti daugiasluoksne technika. Ant kartono plokščių ir drobių paviršiaus buvo pilstomi ir taškomi atskiesti dažai, vietomis spaudžiama skudurėliu, kad paviršius įgautų įdomesnę faktūrą. Naudojamos *lesiruotės*, vėliau kai kurie plotai pavirto į daugiasluoksnius, kurie vietomis „virpulingai“ piešiami sausu dažu. Taip buvo bandoma sukurti sienos įspūdį, kurioje „juXtos“ paaugliai mėgo piešti išreikšdami savo požiūrį, gebėjimus. Darbuose vyrauja įvairių spalvų paletė. Jausmai, prisiminimai, fotografijose užfiksuotos būsenos, kurios tartum persisunkusios įvairiomis spalvomis. Modeliuojant aplinką stengiausi pabrėžti sujauktas ir kontrastuojančias tarpusavyje formas. Įtampai sukurti naudojau ryškias, grynas spalvas, kurios sukeltų absurdiškos kančios, paauglystės išgyvenimų emocijas. Ekstazės nuotaikai sukurti naudojau šviesesnius, šiltesnius koloritus.

Ankstesniuose ieškojimuose analizavau abstraktų portretą, todėl norėjosi pratęsti savo ieškojimus kitokia linkme. Pasirinkau analizuoti spalvinus plotus, virpančią liniją, groteskišką potėpį, šaltus ir šiltus koloritus.

Tapybos darbuose paauglių aplinka perteikiama spalvinais plotais, dėmėmis, perėjimais. Taip pat darbuose yra svarbi aplinka ir joje esanti iš spalvinių dėmių išryškėjusi abstrakti figūra. Figūros tarytum įtraukiamos ir tuo pat metu yra paskandinamos sukurtoje aplinkoje. Tapybinės

spalvos kalba apie kryžstavimus, intrigas, neapykantą, liūdesį, laisvės pojūtį, jaunatvišką maksimalizmą, įvairius malonumus.

Kolekcijoje naudojami simboliai ir ženklai. Anarchistinių simbolių yra labai daug, todėl pasirenku populiariausią simbolį - didžiąją A raidę. Į apskritimą netelpanti A raidė simbolizuoja anarchiją, įvairius protestus, pankų judėjimus, jų idėjas. A- raidės simbolika yra labai sena ir siekia Biblijos laikus. Taip pat didžioji raidė A yra pirmoji graikiškos abėcėlės raidė, kuri žymi dievišką pradą, pradžių pradžią. Ženklas ypatingo populiarumo susilaukė praeito šimtmečio septintojo dešimtmečio viduryje, išplitus pankų judėjimui. Taisyklių nepaisantys pankai pakoregavo šio ženklo stilių ir išplėtė anarchizmo sritį. Bendravimas su kitomis subkultūromis yra neišvengiamas, nes skirtingas subkultūras vienija panašios idėjos, todėl tapybos kolekcijoje naudoju populiariausią metalistų subkultūros ženklą – „\m/“. Tai ranka, kurios rodomasis ir mažylis pirštai yra iškeliami į viršų. Šis ženklas simbolizuoja „velnio“ ragus. Tačiau metalistų požiūris į pankus yra neigiamas, nes nuolatinis svaiginimasis alkoholiniais gėrimais ir naudojimasis senųjų pankų įvaizdžiu, metalistas atrodo kvailas ir jiems nebūdingas.

Tapybos kolekcijoje sauso dažo pagalba brėžiamos plonos linijos, kuriomis piešiami primityvūs piešinukai, bei virpančios linijos. Jos imituoja paauglių laisvalaikį, savaitgalio linksmybes, kurios perauga į kultūrinių pastatų niekinimą.

IŠVADOS

Stebint artimiausią aplinką, remiantis literatūriniais ir vizualiais šaltiniais buvo sukurta šešių tapybos darbų kolekcija, atspindinti šiuolaikinių paauglių subkultūros atstovų (pankų) būtį šiuolaikinėje visuomenėje.

Buvo suformuota tapybos darbų kolekcijos „juXta“ koncepcija, kurioje analizavau socialines subkultūrų atsiradimo priežastis, visuomenės kultūros reikšmę paauglių socializacijoje, paauglio socialinės raidos aspektus (paauglys ir šeima, tėvų auklėjimo stiliai) ir pankų subkultūrą kaip vartojimą.

Nagrindama kitų menininkų darbus, gilinau savo žinias, išmokau iškelti tikslus bei uždavinius ir analizuoti savo kūrybą lygindama ją su kitų menininkų darbais.

Kolekcijos tematika atsiskleidė darbuose, kuriuose varijuojama nuo spalvinių plotų, ekspresyvių potėpių, virpančių linijų iki abstrakčios, fone ištirpusios figūros. Rengdama kolekciją sistemingai realizavau tikslus ir iškeltus uždavinius.

LITERATŪROS SĄRAŠAS

1. Ambrasaitė, Živilė. Gėrio tapyba, Audronės Petrašiūnaitės tapybos paroda galerijoje „011“, septynios meno dienos [interaktyvus], 2012 12 13,[nr.] 547 [žiūrėta – 2013 gegužės 13 d.] Per internetinę prieigą : <
http://eia.libis.lt:8080/archyvas/viesas/20110307050530/http://www.culture.lt/7md/?leid_id=547&kas=straipsnis&st_id=697 >.
2. Bakunin, Michail. „*Apie anarchizmą ir anarchistus*“. Anarcija.lt [interaktyvus]. [žiūrėta - 2013 m. gruodis 19 d.]
3. Ball, Geeraldine. *Pašnekesiai su paaugliais, Šiauliai:*“ Psichologinis kūrybinis jaunimo centras“, 2008 m. 4 psl.
4. Borovojus, A. „*Apie anarchizmą ir anarchistus*“. Anarcija.lt [interaktyvus]. [žiūrėta - 2013 m. gruodžio 19 d.]
5. Brazauskaitė, Vaidilutė. Atsisveikinimo portretai ir laisvė, septynios meno dienos, [interaktyvus], 2007 01 26,[nr]740 [žiūrėta – 2013 gegužės 13d.]
6. Dailytė, Eglė, Subkultūrų teorija: socialinės atsiradimo priežastys, teoretikai, šiandienos aktualijos. Bakalauro darbas, Vilnius, 2003 m. 2 psl.
7. Dėgšnytė, Eglė. *Pankai dar gyvi*. Straipsnis publikuotas internete, Šiaulių kraštas, 2008 m. [<http://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:hPsONXUdCQEJ:www.skrastas.lt/%3Fm%3D1%26rub%3D1066819397%26id%3D1217153010%26step%3D10+%&cd=1&hl=lt&ct=clnk&gl=lt>] [žiūrėta – 2013 gruodžio 20d.]
8. DEMPSEY, Amy. *Stiliai, judėjimai ir kryptys: enciklopedinis moderniojo meno vadovas*. Vilnius: Presvika, 2004 m. 70, 188 psl.
9. Devinta, Lukas, „Peržvelgiant Lietuvos punk erą (1982 – 1986 m.)“. [žiūrėta per internetinę prieigą] - http://www.lithuanian.net/memory/punk/punk_new.htm . [žiūrėta - 2013 gruodžio 20d.]
10. Helenistinės filosofijos srovės. Kirenaicizmas. *Vikipedija laisvoji enciklopedija*. [žiūrėta – 2013 gruodžio 22 d.]
11. Home, Stewart. *Kultūros antpuolis : utopinės srovės nuo letrizmo iki „Klasių kovos*“. Iš anglų kalbos vertė R. Diržys. K. Kitos knygos, Juodraštis, 2009 m. Publikuota internete -

- <http://www.anarchija.lt/biblioteka/67-stewart-home-kulturos-antpuolis/13891-stewart-home-kulturos-antpuolis-pankai> . [žiūrėta - 2013 gegužės 17d.]
12. Jin, Ba. „, *Apie anarchizmą ir anarchistus*“. Anarcija.lt [interaktyvus]. [žiūrėta - 2013 m. gruodžio 19 d.]
 13. Juozaitytė, A. Socializacija ir ugdymas vaikystėje. V., Petro Ofsetas 2001m. 166-173 psl.
 14. Jurėnaitė, Raminta. Audronė Petrašiūnaitė. Modernaus meno centras [interaktyvus]. [žiūrėta 2013 gegužės 3d.]
 15. Manstavičius, A. Apie maišto pažadus vartotojų pasaulyje. VU TSPMI STUDENTŲ LAIKRAŠTIS, „Post Scriptum“ publikuota internete – [<http://www.postscriptum.lt/nr14-mazumos-ir-subkulturos-2008/apie-maisto-pazadus-vartotoju-pasaulyje>] – [žiūrėta 2013 sausio 3d.]
 16. Mažeikis, Gintautas. „*Hedonistų internacionalas ir situacionistai*“, teorija publikuota internetinėje svetainėje – Anarchija.lt, [žiūrėta 2013 m. gruodžio 22 d.], žiūrėta per internetinę prieigą: <<http://www.anarchija.lt/teorija/37-maeikis-gintautas-hedonist-internacionalas-ir-situacionistai>>
 17. Mažeikis, G. Subkultūrinė rezistencija ir kairioji kritika. Teorija publikuota internete – Anarchija.lt, 2006 m.
 18. Milius, Stiuartas, Džonas. „*Hedonizmo rūšys*“, [žiūrėta per internetinę prieigą – Wikipedia], [žiūrėta - 2013 gruodžio 22d.]
 19. Pajuodienė, Vilma. „*Būti anarchistu*“. Straipsnis publikuotas - Anarchija.lt, žiūrėta per internetinę prieigą - < <http://www.anarchija.lt/component/content/article/22-juodrastis-nr-1/4039-vilma-pajuodiene-fiokla-buti-anarchistu> > .[žiūrėta - 2013 m. gruodis 27 d.]
 20. Paukštė, Vygantas. *Menų tiltas*, žiūrėta per internetinę prieigą: <<http://menogalerija.com/?vygantas-paukst%C4%97>> [žiūrėta 2013 gegužės 13 d.]
 21. Paukštė, Vygantas. *Nerūpestingieji Vyganto Paukštės žmogai*. Literatūra ir menas, [interaktyvus], 2011 06 03, [nr] 3334,[žiūrėta – 2013 gruodžio 18 d.]
 22. Petrulytė, Ala. *Paauglio psichosocialinė raida*, Vilnius: „Edukologija“, 2012 m. 27-29 psl.

ILIUSTRACIJŲ SĄRAŠAS

- 1-8 pav. – Audronės petrašiūnaitės tapybos kūriniai [žiūrėta per internetinę prieigą]
<<http://www.kamane.lt/layout/set/print/Spaudos-atgarsiai/2007-metai/Rugpjutis/Daile/AUDRONE-PETRASIUNAITE-PRARASTOS-LAIMES-ZEMELAPIAI>>.,
<<http://www.kamane.lt/Kurejai/Personalijos/Audrone-Petrasiunaite-dailininke> > [žiūrėta – 2013
gruodžio 22 d.]
- 9 pav. – Vyganto Paukštės tapybos kūrinys [žiūrėta per internetinę prieigą] „Literatūra ir Menas“ -
<http://eia.libis.lt:8080/archyvas/viesas/20111107031230/http://www.culture.lt/lmenas/?leid_id=3227&kas=straipsnis&st_id=14349 > [žiūrėta – 2013 gruodžio 20 d.]
- 10 – 13 pav. – Emil Nolde kūriniai [žiūrėta per internetinę prieigą] - <
<http://pinterest.com/pin/218354281905463887/> >.,
<http://www.google.lt/search?q=audron%C4%97+petra%C5%A1i%C5%ABnait%C4%97&bav=on.2,or.r_qf.&bvm=bv.47244034,d.bGE&biw=1440&bih=787&um=1&ie=UTF-8&hl=lt&tbm=isch&source=og&sa=N&tab=wi&ei=go2sUe-cAYre4QSs8IHAAQ#um=1&hl=lt&tbm=isch&sa=1&q=emil+nolde+portraits&oq=emil+nolde+&gs_l=img.1.8.0i19110.39382.40401.0.44586.8.6.0.0.0.2.149.515.4j2.6.0...0.0...1c.1.15.img.YVgvtNZsoks&bav=on.2,or.r_qf.&fp=8b790e23276b7b96&biw=1440&bih=787> [žiūrėta – 2013 gruodžio
18 d.]
- 14 – 16 pav. – Mario Comensoli tapybos kūriniai [žiūrėta per internetinę prieigą] – google.lt -
<http://www.google.lt/search?q=Mario+comensoli&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ei=5pCsUFTwL-iQ4gSopYCADg&ved=0CAcQ_AUoAQ&biw=1440&bih=787> [žiūrėta 2013 – gruodžio 20
d.]
- 17–20. pav.– Mario Comensoli tapybos kūriniai [žiūrėta per internetinę prieigą] – google.lt -
<http://www.google.lt/search?q=Mario+comensoli&source=lnms&tbm=isch&sa=X&ei=5pCsUFTwL-iQ4gSopYCADg&ved=0CAcQ_AUoAQ&biw=1440&bih=787#tbm=isch&sa=1&q=marlene+dumas&oq=marlene&gs_l=img.1.1.0i2417.145045.148585.0.151491.21.13.0.0.0.4.163.862.11j1.12>

0...0.0...1c.1.15.img.4zFUS4dDOSM&bav=on.2,or.r_qf.&bvm=bv.47244034,d.bGE&fp=c214d6c6b2e8d0f4&biw=1440&bih=787> [žiūrėta – 2013 gruodžio 25 d.]

21-22 pav. – Raimundo Sližio tapybos kūriniai [žiūrėta per internetinę prieigą] –
<<http://www.artonline.lt/6608/>> [žiūrėta – 2013 lapkričio 18]

23 pav. – Georg Baselitz tapybos kūrinys [žiūrėta per internetinę prieigą] -
<<http://www.guardian.co.uk/books/2007/sep/22/art.art>> [žiūrėta - 2013 gruodžio 15d.]

24- 25 pav. – Banksy ,gatvės menas[žiūrėta per internetinę prieigą] -
<<http://www.anarchija.lt/menas/9155-anarchistinio-meno-paroda-gatves-partizanas-banksy>>
[žiūrėta – 2013 gruodžio 20d.]

26 pav. – Eric Drooker grafikos kūrinys [žiūrėta per internetinę prieigą] -
<<http://www.anarchija.lt/menas/1588-anarchistinio-meno-paroda-4-eric-drooker>> [žiūrėta – 2013 gegužės 29d.]

<27 pav. – Yoshitomo Nara pop meno kūrinys [žiūrėta per internetinę prieigą] -
<http://www.anarchija.lt/menas/4517--japonu-pop-pankas-yoshitomo-nara>> [žiūrėta - 2013 gegužės 29 d.]

28 pav. – Eric Drooker grafikos kūrinys[žiūrėta per internetinę prieigą] -
<<http://www.anarchija.lt/menas/1588-anarchistinio-meno-paroda-4-eric-drooker>> [žiūrėta 2013 gegužės 29 d.]

PRIEDAI

[1 pav.] Audronė Petrašiūnaitė. „Žalioje virtuvėje“. 2005m., al., drobė.65x50

[2 pav.] Audronė Petrašiūnaitė. „Kūno gėlės“. 2005m.

Drobė, aliejus, 180x150

[3 pav.] A. Petrašiūnaitė. „Paskutinė lova“. Al., drobė, 2005m. 150x200

[4 pav.] A. Petrašiūnaitė. „Klūpanti“. Al., drobė, 2005m., 175x125

[5 pav.] A.Petrašiūnaitė. „Sukinys“ II, 2012m.

[6 pav.] A.Petrašiūnaitė. „Geltonplaukė“

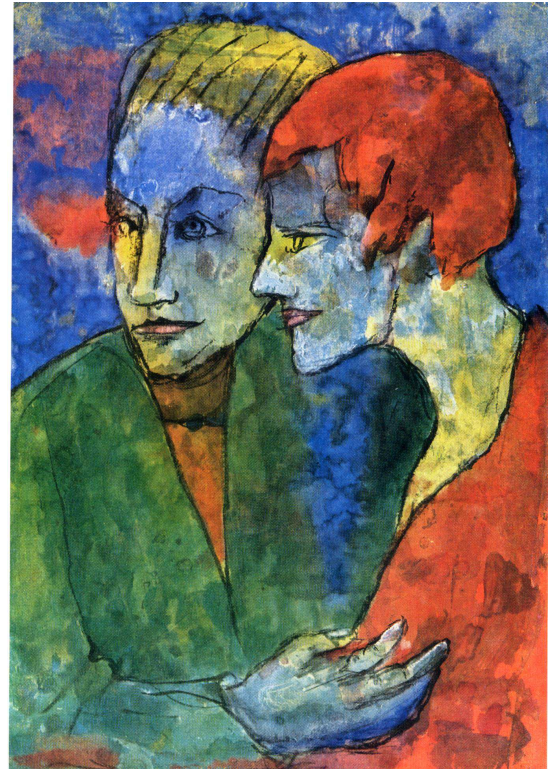
[7 pav.] A.Petrašiūnaitė. „Viena“

[8 pav.] A.Petrašiūnaitė. „Ach ta laimė“.

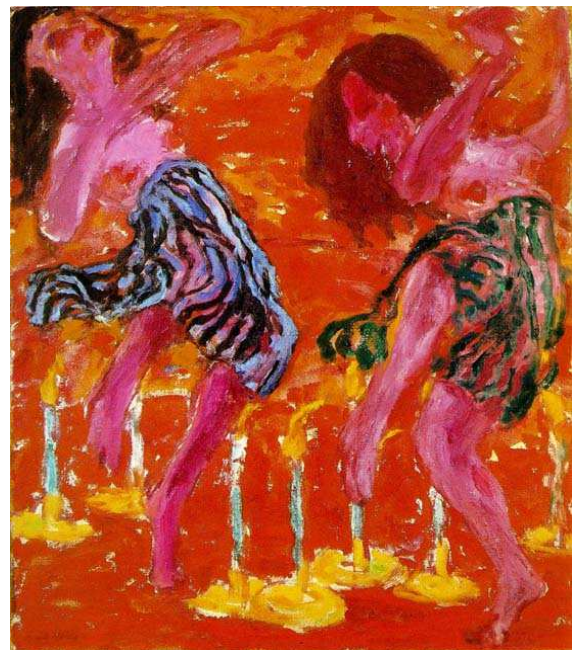
[9 pav.] V.Paukštė. „Nepatogi taurė“.

[10 pav.] Emil Nolde. "Young couple"

[11 pav.] Emil Nolde

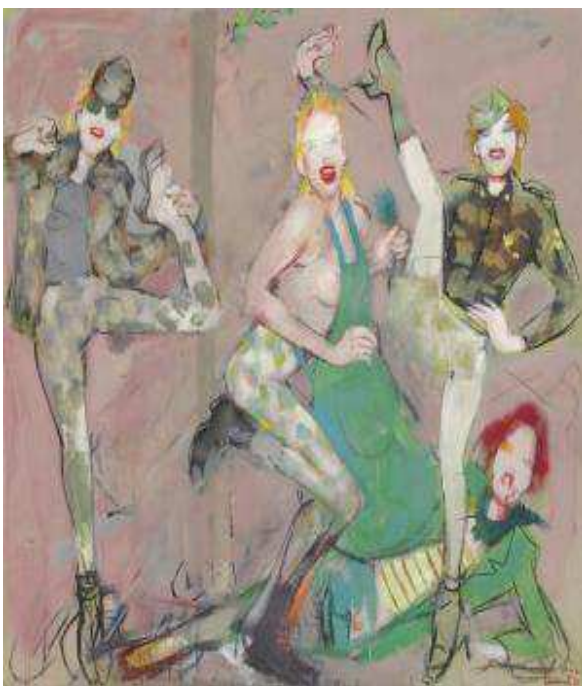
[12 pav.] Emil Nolde. „Šokėjos su žvakėmis“
1912m.

[13 pav.] Emil Nolde. „Pictify“

[14 pav.] Mario Comensoli

[15 pav.] Mario Comensoli

[16 pav.] Mario Comensoli

[17 pav.] Marlene Dumas. „Genetic longing“.
1984

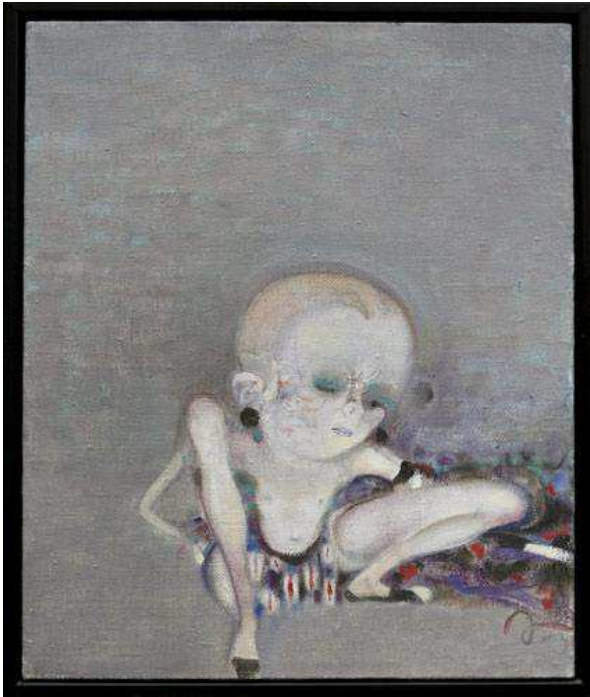
[18 pav.] Marlene Dumas. „Lizzie Johnson“

[19 pav.] Marlene Dumas. Girlfriend

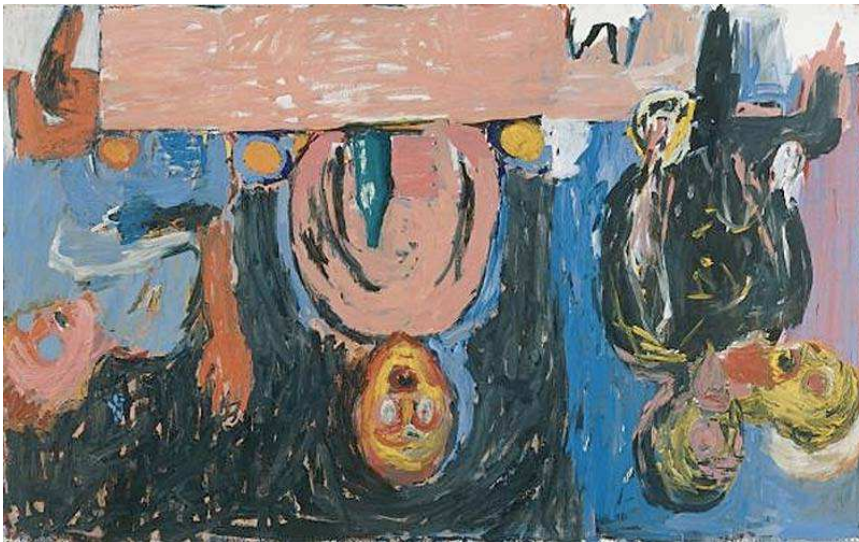
[20 pav.] Marlene Dumas. Pressbilder – RSP.

[21 pav.] R.Šližys 1992m.

[22 pav.] R.Šližys. „Autoportretas“1997m.
62x50cm.

[23 pav.] Georg Baselitz. „Dinner in Dresden“

[24 pav.] Banksy. „ Graf capitalism“

[25 pav.] Banksy. „Graf lenin“

[26 pav.] Eric Drooker. „ Warondrugs“

[27 pav.] Yoshitomo Nara

[28 pav.] Eric Drooker

TAPYBOS DARBŲ KOLEKCIJA „juXta“

Tapybos darbų kolekcija „juXta“ 1,22 x 1,50 al. kartono plokštė

Tapybos darbų kolekcija „juXta“ 1,22 x 1,50, al. drobė

Tapybos darbų kolekcija „juXta“ 1,22 x 1,50, al. drobė

Tapybos darbų kolekcija „juXta“ 1,22 x 1,45,5 al. kartono plokštė

Tapybos darbų kolekcija „juXta“ 1,22 x 1,50, al. drobė

Tapybos darbų kolekcija „juXta“ 1,22 x 1,50 al. kartono plokštė

MAGISTRO DARBAS SKAITMENINIAME VARIANTE